

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 11. januarja 1882.

Obseg: Nerodovitnost sadnega drevja. — Zasajajmo češnje! — Občni zbor kranjske kmetijske družbe dne 23. nov. 1881. (Dalje.) — Amerika našim poljskim pridelkom sila nevarna. (Dalje.) — Česki kralj Karol I. (Dalje.) — Pismo iz Amerike. (Dalje.) — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Nerodovitnost sadnega drevja.**

Nerodovitnost sadnega drevja prihaja iz jako različnih vzrokov, in če hočemo tukaj pomagati, moramo najprej te vzroke preiskati. Ti so pa ali zunanji ali pa notranji, v organizmu drevesa ležeči.

Zunanji so: neznosnost ozračja, lege ali prsti za vsajeno vrsto (sorto); notranji pa: preveč pomnožena ali pa preveč oslABLJENA rast.

Če je ozračje in lega za eno vrsto neugodno, ne dozori les zadosti in cvetni popki večkrat zmrznejo, nadomestiti se mora z drugo za podnebne in zemeljske razmere boljše vrsto.

Če tiči vzrok v nerodovitosti zemlje ali v prsti, se mora mokra zemlja osušiti, izmolzena in suha pa z boljše prstjo ali s kompostom zmešati (obnovljenje ali občvrstjenje zemlje), zraven je pa tudi treba pomagati z gnojenjem in pomlajenjem (cepljenjem). Prihaja pa nerodovitnost od pregloboke lege, kar se pogosto nahaja, je le redkokrat z odkopanjem zemlje mogoče vspešno pomoči. Če tako drevo ne stoji še čez 10 let, naj se obkoplje in prst okoli njega kolikor moč visoko nasuje.

Je pa nam vzroka nerodovitnosti v drevesu samem iskati in sicer najprej v premočnem gnanji, pomagajo malo globokeje (kakor navadne) zareze v skorjo debela in vej, kakor tudi odrezanje posameznih korenin poleti, in če bi bila zemlja prebujna, z nasajenjem hujšočih rastlin v bližini tacih debel (pesa, zelena). Pri oslABLJENEM življu pa pomaga najbolj pomlajenje krone, potem pa, ko mladike poženo gnojenje in izboljšanje prsti.

Pogost vzrok nerodovitnosti je pa tudi odpadanje cvetja pečkatega sadja. Nastane pa to vsled prehitro in premočno zraven cvetja razvijajočih se mladik, katere množino redilnih sokov posrkajo in tako cvetje prerastejo in zateró. Puščanje ali narezanje vej je najvspešnejša pomoč proti temu. Vsled tega ostane del soka v spodnjih vejnih delih, in mladike ne prerastejo cvetov.

V vrtih okoli hiš kaj pogosto vsled premočnega pognojenja sosednih gred, v katere segajo korenine, sadno drevje prebujno raste iz zaradi tega ne rodi. Tu je večkrat težko pomagati; sočivne grede se morajo gnojiti, da rodé, sadno drevje pa zaradi tega preveč žene. Pridružijo se pa tudi nevarne bolezni, kakor snet

in rak ali mrazne lise, in zaradi tega posebno jablane in češnje v takih sočivnih vrtih slabo rodé. Veliko pomaga v takem slučaju obsipanje in mešanje prsti z zidno grobljo, še bolje je pa le hruške, češplje in slive nasajati namesto jablan in češenj.

Pogostokrat je pa tudi zemlja, v kateri drevje stoji, popolnem izmolzena; manjka torej živeža in zemeljske moči. Treba je tukaj drevesa močno obrezati in dobro očediti ter pognojiti s sekretnico, zmešano s pepelom in z vodo. Meseca julija in avgusta se ta gnojnica vliva v luknje, katere naj se pol metra globoke izkopljejo. Tri take luknje zadostujejo za eno drevo.

K.

Gospodarske izkušnje.*Zasajajmo češnje!*

S tem napisom priporoča „Slov. Gospodar“ sajenje češnjevih dreves, katerih je po naših deželah pač res še premalo. Mi posnamemo iz tega spisa to-le, kar bo marsikateremu naših bralcev v poduk.

Češnjevo drevo je, kar se podnebja in zemlje tiče, med vsemi sadnimi drevesi najmanj izbirčno. Povsodi se more saditi, celó tam, kjer druga sadna drevesa ne rastejo ali le klavrno životarijo. In koliko je še prostora za nasad tega koristnega drevja!

Tu ne mislimo na rodovitna in zavetna tla, v katerih žlahtnejše sadje, ki več dobička vrže, lahko sadimo, tudi ne na zračne, pa ne prevetrovne visoke planjave, ki so tudi za druga sadna drevesa primernejša, tu mislimo le bolj na rebra s plitvo prstjo, kjer kaj družega ne rodi, kjer pa češnja vendar še shaja. Češnje niso ne, kar se zemlje tiče, izbirčne, pa tudi ne proti obnebjju preobčutljive. S suhoparno, grobljasto zemljo so tudi še zadovoljne. Če pa prst ni preplitva, tako, da morejo korenine globokeje zariti se, češnje zrastejo v mogočna drevesa in rodijo obilen in dober sad.

Pri zasajanji češenj je v prvo gledati na to, da se jame dosti velike izkopljejo in da korenine v zdravo, rahlo in rodovitno prst pridejo. Tako se mlado drevo lahko prime, močno zaraste in goste korenine požene, da prvo dobo srečno prestane, v kateri mladim češnjicam največ nevarnosti pretí. Vse močnejše korenine se prirežejo in poškodovane ali morda bolne do zdravega lesa porežejo. Pri tem delu mora prirezovalec paziti, da pridejo rezi na spodnjo stran.

Češnje naj se sadijo pomladanski čas. Jeseni se smejo le takrat saditi, kedar je nada, da se drevesce še tisto jesen prime in obkorenini. Kdor pa spomladi češnjeva drevesca zasaja, jih mora rano saditi, še predno stebela gnati začno.

Nadalje se morajo, kolikor mogoče, malo prirezovati. Češnja neobrezana navadno lepšo krono nareja in zdravejša ostaja, nego ona, ki je bila obrezana.

Češnja se pri posajanju le takrat prireže, če bi se jej s tem lepša podoba dala, ali pa, če ima drevesce premalo korenin. Potlej se le tiste veje odrežejo, katere pregosto rastejo.

Visokodeblasta drevesa se po vrtilih, ob cestah in po robih in rebrih po 10—12 metrih vsaksebi posajajo; na polji med njivami pa 15—18 metrov.

Češnje se dajo tudi precepiti v boljše in rodovitnejše sorte. Vendar pa se more to le v taki starosti drevesa storiti, v kateri posamesne veje, na katerih se hoče cepiti, niso debelejše, ko 5 centimetrov v prerezu. Precepljenje se pa, kakor skušnje učé, najvspešnejše tako godi, da se najprej glavnejše veje pocepijo, postranske pa še le drugo in morda celo še le tretje leto.

Gospodarske novice.

Seme za pogozdovanje.

Štajarska kmetijska družba naznanja to-le:

Prihodnjo spomlad leta 1882. oddajo državne drevesnice v Celji, Bruku in Premstätten, kakor do sedaj, drevesca za nagozdenje. Ubogi posestniki dobijo drevesca zastonj, vendar se morajo zavezati, da podarovana drevesca res na svoje goličave ponasadijo. Jednako brezplačno in proti istim pogojem dobijo tudi semena smrekovega, mecesnovega in borovega. Premožnejši plačajo toliko, kolikor drevesca in seme državo stanejo. Kdor hoče kaj več poizvedeti ali kaj imeti, ta naj se oglasi do 31. januarja 1882. pri c. kr. gozdarskih komisarijih v Mariboru in Judenburgu. Ubožniši posestniki morajo svoje uboštvo s spričevalom od svojega župana izpričati. Odgovorilo se jim bode do konec februarja leta 1882.

Občni zbor kranjske kmetijske družbe

dne 23. novembra 1881.

(Dalje.)

Gospod Ogulin: Jaz predlagam, da se tudi danes ognemo berilu podrobnosti postavkov.

Gospod družbeni prvosednik: Očitalo se mi je, da presuverenski preskakujemo proračun. Ne dal bi rad povoda novemu takošnemu očitaniu. Sploh ukrêni o tem slavni zbor. Prosim onih gospodov, kateri glasujejo za predlog gosp. Ogulina, da vzdignejo rokó. (Predlog se zavrže.) Prosim gosp. Brusa, prebrati posamezne postavke.

Gospod Brus: (prebere posamezne postavke računa.) Osmeljujem se opomniti, da je blagajnični ostanek 810 gold. 69 krajc. del se v proračun bodočega 1881. leta.

Gospod družbeni prvosednik: Prosim onih gospodov, kateri so zadovoljni s posameznimi postavki računa kakor tudi s skupno vsoto, da vzdignejo rokó. (Račun se potrди.) Dalje opomnim, da je imovina družbena ostala nedotaknena znaša 34.573 gold. 83 kr., ako tudi se je vrednost Poljanskega vrta mnogo niže postavila, nego je v resnici. To v pojasnilo, da je družbena imovina, da si majhna, popolnoma se ohranila.

Prosim poročevalca gosp. Brusa, naj bere proračun za 1882. leto.

Gospod Brus: (prebere proračun dohodkov in troškov za 1882. leto po posameznih postavkih.) Dohodki znašajo 4673 gold. 46 $\frac{1}{2}$ kr., in ako se odbijejo dohodkom troški 4657 gold. 49 $\frac{1}{2}$ kr., kaže, ako temu proračunu ne pride kaj navskriž, da ostane koncem 1882. l. prebítek 15 gold. 97 kr.

Gospod družbeni prvosednik: Želi kdo besede o posameznih postavkih proračuna, tičočih se dohodkov?

Gospod vodja Dolenc ima besedo.

Vodja gosp. Dolenc: Pri dohodkih nahajam zapisano kot dohodke podkovske šole in živinozdravnišnice 613 gold. Usojam se vprašati, kako se je ta vsota še vpisala, ko je nam vendar vsem žalostna vest znana, da neha živinozdravnišnica naša po ukazu sl. kmetijskega ministerstva.

Gospod Brus: Proračun je bil uže prej sestavljen, predno je došel ukaz sl. c. kr. ministerstva kmetijstva, da ima na podkovski šoli nehati živinozdravniška šola.

Gospod družbeni prvosednik: Opomniti mi je, da se je izdal sl. c. kr. ministerstva ukaz o prenehanju živinozdravnišnice v naši podkovski šoli še le potem, ko se je bil uže določil proračun za 1882. leto.

Gospod Brus: Za podkovsko šolo plačuje ljubljanski mestni magistrat stanarino za prostore, ki jej rabijo na družbenem vrtu. Ta je tu pač postavljen na prvo mesto dohodkov.

Gospod Luka Robič: Jaz moram opomniti, da podkovska šola še ostane in da le živinozdravske šole ne bode več. Podpora, katera je postavljena v dohodke proračuna za bodoče leto, je zatorej v prvi vrsti namenjena za podkovsko šolo.

Gospod družbeni prvosednik: Pojasnilo se je, da nastavljeni znesek za podkovsko šolo ni fikcija, temuč da se resnično porabi. Prosim zatorej onih gospodov, kateri bi imeli o pojasnilih, ki so jih čuli, še kaj opomniti, da se oglašijo za besedo. (Nihče se ne oglašil.) Zategadel prosim onih gospodov, kateri so zadovoljni z dohodki proračuna, da vzdignejo rokó. (Proračun o dohodkih se enoglasno sprejme.) Prosim poročevalca gospoda Brusa, da sedaj prebere namerjane troške proračuna za 1882. leto.

Poročevalec gospod Brus prebere troške po posameznih podrobnostnih postavkih.

Gospod družbeni prvosednik: Želi kateri gospodov besede o namerjanih troških proračuna? Kakor se vidi, nihče. Prosim zatorej onih gospodov, kateri te postavke potrdijo, naj vzdignejo rokó. (Troški proračuna se potrdijo.)

Gospod družbeni prvosednik (nadaljujoč): Izrekla se je želja, naj se dnevni red takó izpremeni, da sedaj, ko nas je vseh še polno število, predno se prične posvetovanje o drugih točkah dnevnega reda, se vrši volitev prvosednika, tajnika in enega odbornika centralnega odbora na mesto udov, kateri imajo po pravilih izstopiti. Ako proti tej želji, katero smatram predlogom, ni nikacega ugovora, sprejemem ga kot potrjenega. (Predlog se sprejme.) Prosim zatorej, da se prične volitev funkcionarjev. Gospod vodja Dolenc ima besedo.

Vodja gospod Dolenc: Jaz bi predlagal, da se prvosednikom in tajnikom izvolita dosedanja zaslužna gospoda per acclamationem. (Živahna pohvala in živela-klici.)

Gospod družbeni prvosednik: Opomniti mi je vendar, da je dvojiti o tem, če je z ozirom na družbena pravila, kjer se zahteva volitev po glasovnicah, dopuščena volitev per acclamationem, kakor se je pred-